

Дзвоник

№ 203

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 16 рік видання, березень, 2024 рік

Dzvonuk (Clopotel)

№ 203, 2024 р.

Журнал для українських дітей Румунії.

Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Dzvonikom* працювали:

Головний редактор: Людмила Дорош

Редактор: Ольга Сенишин

Редколегія: Міхаєла Гербіл,

Михайло Михайлюк, Михайло Трайста

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Електронна адреса редакції:

clopotel@uur.ro

Друкарня:

«RCR Print»,

Бухарест, Румунія

Dzvonik пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками
- * дидактичну сторінку
- * переклади румунських класиків
- * сторінку народознавства
- * рубрику «Славетні українці»
- * рубрику «Вивчаємо англійську»

Dzvonik завжди радо прислухається до
ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

На обкладинці малюнок Купрій Тетяни

Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Роман ЗАВАДОВИЧ

Молитва за маму

Є в мене найкраща на світі матуся,
За неї до Тебе, Пречиста, молюся.
Молюся устами, молюся серденьком
До Тебе, небесна Ісусова Ненько.
Благаю у Тебе дрібними словами
Опіки та ласки для любої мами.
Пошли їй не скарби, а щастя і долю,
Щоб дні їй минали без смутку, без болю.
Рятуй від недуги матусеньку милу,
Даруй їй здоров'я, рукам подай силу,
Щоб вивела діток у світ та й у люди,
Щоб ними раділа-пишалась усюди.
За це я складаю в молитві долоні
До Тебе, Царице, на соняшнім троні.

Анатолій КОСТЕЦЬКИЙ

Все починається з мами

Можна у світі чимало зробити:
Перетворити зиму на літо,
Можна моря й океани здолати,
Гору найвищу штурмом узяти,
Можна пройти крізь пустелі
та хащі...

Тільки без мами не можна нізачо,
Бо найдорожче стоїть за словами:
В світі усе починається з мами...

2024 рік – 210 років від дня народження Тараса Григоровича Шевченка

Учітеся, брати мої!

Учітеся, брати мої!
Думайте, читайте,
І чужому навчайтесь, –
Свого не цурайтесь:
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люди цураються,
В хату не пускають,
Свої діти – як чужий,
І немає злону
На всій землі безконешній
Веселого дому.
Обніміть ж, брати мої,
Найменшого брата, –
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати!
Благословіть дітей своїх
Твердими руками,
І обмитих поцілуйте
Вольними устами!
І забудеться срамотня
Давня година,
І оживе добра слава,
Слава України,
І світ ясний, невичірний,
Новий засяє...
Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!

І соловейко на калині
То затихав, то щебетав...

На Великдень, на соломі

На Великдень, на соломі
Проти сонця, діти
Грались собі крашанками,
Та й стали хвалитись
Обновами. Тому к святкам
З лиштвою пошили
Сорочечку, а тій стьожку,
Тій стрічку купили;
Кому шапочку смушеву,
Чобітки шкапові;
Кому свитку... Одна тільки
Сидить без обнови
Сиріточка, рученята
Сховавши в рукава.
– Мені мати купувала...
– Мені батько справив...
– А мені хрещена мати
Лиштву вишивала.
«А я в попа обідала!»
Сирітка сказала...

І барвінком, і рутою

І барвінком, і рутою,
І рястом квітчає
Весна землю; мов дівчину
В зеленому гаї.

І сонечко серед неба
Опинилось, стало,
Мов жених той молодую,
Землю оглядало.

Попрощалось ясне сонце

Попрощалось ясне сонце
З чорною землею.
Виступає круглий місяць
З сестрою зорею...

І темний гайок зелененький,
І місяць з зорями сіяв,

Анна ОВЧАРУК,
10 років

Повелителі усього живого

Розділ 11

Палац та дракони

Пройшло декілька днів по описаних раніше подіях, які сталися з королевою. Вона повернулася до свого палацу, а вбивстворачію вже встигли знешкодити за допомогою спеціальної солі, яка її всмоктала. Потім цю заражену речовину обробили та перетерли в спеціальній подрібнюючій машині на звичайний пил.

Єлизавета дивилася на небо. Вона намагалася зрозуміти, з якого дива Ланамі робить такі нетипові речі. Нащо перетворювати когось на картини? Нащо кидати свого чоловіка в темницю і казати, що королева пташок його вбила? Це все неймовірно дивно.

– Королево! – сказав хтось.

– Що вже трапилося? – відгукнулася вона, обернувшись до дверей вежі, в якій була.

– Ланамі напала на нас! Вона розповсюдила інопру*, наче ти вбила Завойовувича! – відповів посланець Антегні.

– Що ж, виходить, під час нашої розмови вона казала правду.

Звертаючись до посланця, Єлизавета наказала:

– Йди до головної зали.

І миттєво повідомила всіх, щоб збиралися там. Натиснувши на потаємну, сіру як камінь, кнопку на підлозі, королева опинилася на нижньому поверсі просто перед входом до головної зали. Єлизавета пішла по червоній доріжці до свого трону. Всі, повз кого вона проходила, кланялися і казали:

– Ваша величносте, ми Вас слухаємо!

Трон був прикрашений дорогоцінними

металами, а на вершечку розміщена фігурка птаха. На вікнах – пречудові вітражі. Двері – різьблені. Стіни – розмальовані. Повсюди рубіни, золото, срібло та табілуно*. Але все це було не для того, щоб королеві подобалося, а для того, щоб гості розуміли, що краще не нападати на власника зали, адже цими «прикрасами» були викладені обереги. А про птаха на вершечку крісла існує легенда, що коли королівство буде в небезпеці, то дух першого короля Емьберала вирветься на волю із фігурки і захистить своє королівство.

Малюнок авторки

– Вітаю всіх, хто тут зібрався! Як декому з вас відомо, сьогодні на нас напала Ланамі. Вона кинула Завойовувича в темницю і сказала, ніби я його вбила. Нам по... Без паніки! – голосно наказала королева, коли групка старих птахів почала хвилюватися, зачувши звук крил дракона.

– Йдіть до нашого сховища! Дорогу ви знаєте! – і королева полетіла на звук крил.

Аж раптом вона відчула, як жар вогню пролетів не далі, ніж міліметр від її крила.

(Продовження на 13 сторінці)

Артем ДОРОШЕНКО,

12 років

Весняні дослідження Ведмедика

Весняний ліс пробуджується від зимового сну і наш Ведмедик разом із ним. Із першими запахами весни він вийшов зі своєї барлоги, щоб дослідити, як оживає природа. Його лапки топтали весняну галявину, де повітря вже наповнилося свіжим ароматом пролісків та крокусів. Помітивши на своєму шляху різноманіття квітів, Ведмедик вирішив зупинитися і роздивитися: які ж вони, перші весняні квіти?

ПІДСНІЖНИК (*Galanthus nivalis*)

У народі підсніжник називають «молочною квіткою» або «сніговим дзвіночком». Ця багаторічна рослина поширена в листяних лісах та чагарниках Карпат, західних лісових та лісостепових районах. Вона є дуже цінною декоративною рослиною з отруйною цибулиною. Сьогодні в багатьох місцях, де ця квітка росла у великій кількості, вона зникає або вже зникла внаслідок діяльності людини. Тому підсніжник занесений до Червоної книги України.

БІЛОЦВІТ ВЕСНЯНИЙ (*Leucojum vernum*)

Поруч із підсніжником можна часто зустріти зовні схожого на нього побратима – білоцвіт весняний. В народі цю квітку називають «скороспілка весняна», «лісовий нарцис», «жовтка», бо квітка розцвітає однією з перших на початку весни та має на пелюстках жовті вкраплення. Головне призначення цих плям – показувати запилювачам шлях до нектару. Білоцвіт можна зустріти на вологих луках, в лісах серед чагарників Карпат, Розточчя та Опілля.

ШАФРАН ГЕЙФЕЛЯ

або КРОКУС (*Crocus heuffelianus*)

Ця ранньовесняна квітка людям відома ще з давніх-давен. Часто її зображення можна зустріти на родових гербах, поштових марках, що свідчить про велику пошану до неї. У народі ці квіти називають «брандушками», «маслянками» або «серенками». Територія розповсюдження – Карпати та Поділля.

Назва «крокус» пов'язана з грецькою міфологією. Легенда розповідає про те, що житель Олімпу бог Гермес під час змагання зі своїм другом Кроком випадково вбив його. Тоді Гермес перетворив краплі його крові на прекрасні квіти крокуси.

РЯБЕЦЬ ШАХОВИЙ

або ДИКИЙ ТЮЛЬПАН (*Fritillaria meleagris*)

Тендітні, незвичні дзвоники – ця весняна квітка зветься рябець шаховий або дикий тюльпан – більш відома народна назва. Її цвітіння є своєрідним чудом природи та яскравим явищем, яке можна спостерігати в заплавах річки Дністер, неподалік села Надітичі, що на Львівщині. Там знаходиться ціле поле з дикими тюльпанами. Пік цвітіння цих квітів припадає на другу половину квітня.

СОН-ТРАВА (*Pulsatilla*)

Називається так тому, що негоду і холод його квітки закриті, наче сплять. Або через те, що це зілля використовували в народній медицині як снодійний засіб.

На території України налічується декілька видів цих квітів, і всі вони занесені до Червоної книги. Цвіте з квітня по травень. У сухих лісах і на узліссях, по схилах балок ростуть «сон чорніючий» та «сон широколистий» і значно рідше – «сон великий» та «сон Вольфганга». На степових і кам'янистих ділянках та в чагарникових заростях росте «сон український». У Криму поширений «сон кримський», а на полонинах Карпат – «сон білий». Нектаром квітів ласують бджоли, джмелі, метелики, а мурашки з'їдають частину насіння. Тому їх і заборонено зривати.

Тетяна КУПРІЙ

Весняна казка

Були часи, коли люди вірили в те, що з Неба на Землю спускається щаслива дорога, і замкнена вона Небесними воротами. Саме через ті ворота і приходить весела, щедра богиня Весни Лада – богиня радості і краси. Приходить у супроводі пташиного співу, при гromі та блискавці, при дрібендошику.

Люди любили Весну, бо з її приходом все живе і неживе оживало. Вони зустрічали її веснянками і гаївками, тішились перемогою тепла над холодом, світла над темрявою, добра над злом...

Тільки й чути дівочі голоси:

*Благослови, мати,
Ой, мати Лада, мати,
Весну закликати...*

То в «Подoliaнчкy» грають, то «Кривого танця» ведуть. Настала черга «водити» і «Вербову дощечку». Цю гаївку дівчата дуже любили, адже вірили, що пестливий легінь – вітерець Вітруйко – принесе їм із «води» по «вербовій кладочці» щасливе подружнє життя.

*Вербовая дощечка, дощечка,
Ходить по ній Насточка, Насточка...*

Аж ось прилетів легінь -вітерець та й говорить:

– Не принесу я вам майбутню долю, щасливе подружнє життя. Володар темного

підземелля Барбагор вирішив помститися людям за те, що поклонялися не йому, а богині Весни Ладі, викрав усіх чоловіків, злими чарами позбавив їх сили, щоб рід людський знищити. Омивається земля слізьми. І бачить все те з небес Сварожич-Сонечко, не хоче пускати на землю свою доньку Ладу.

– Допоможи мені, Вітруйку, знайти під землею Барбагора і врятувати чоловіків, – почувся голос дівчини Насті. – Серед них і мій коханий Іванко. А без нього немає мені життя.

– Смілива ти дівчина, Насте. А чи ти знаєш, що дорога в підземелля лежить через ліс, і пройти його потрібно, жодного разу не озирнувшись?

– Я спробую. Я нічого не боюсь.

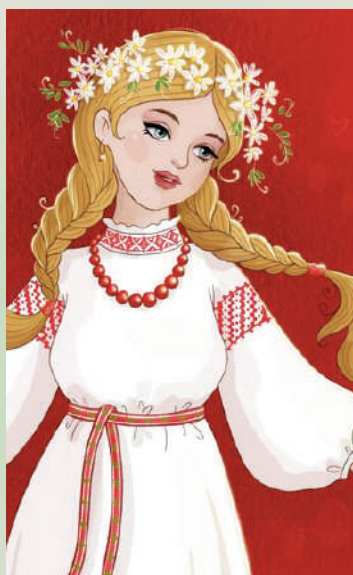
– Що ж, візьми ось цю вербову дощечку – це все, чим я можу тобі допомогти.

Подякувала Настя Вітруйку, попрощалася з подружками та й пішла.

Настала ніч. Розкричалися на всі голоси лихі сили, завивають, ламають віття дерев, а Насточка для хоробрості веснянку співає:

Гули дівчата Шума заплітати...

Аж раптом перед її очима постав великий хижий звір. Хотілось Насті втекти, але згадала Вітруйкові слова: «Не обертайся». Тоді вона просто прижмурила очі, а як їх розплющила, то побачила, що звір зник, а перед нею стоїть гарний юнак.

– Хто ти? – запитала дівчина.

– Я Шум, добрий дух цього лісу. Не кожному дано мене побачити. Та ти добра і смілива дівчина. Знаю я про вашу біду, та і моя не менша: якщо на землю не прийде Весна, то потім не настане Літо, а значить в лісі не розквітне вогняна квітка щастя – папороть. Я допоможу тобі, а ти і мені цим допоможеш. Візьми ось це горнятко з водою лісових струмочків. Напоїш нею юнаків – сили до них і повернуться. А це чарівне зілля називають розрив-травою, сік у неї такий, що будь-які замки відчиняє, будь-які кайдани перериває...

Подякувала Настя Шумові й пішла далі. Коли це бачить – перед нею галявина, а на ній квіти ростуть, і всіх рівно по одній.

– Зірви квітку сон-трави, – почувся дівчині незнайомий жіночий голос.

– Хто це зі мною розмовляє?

– Я Деметра, богиня землі. Лише з квіткою сон-трави подолаєш Барбагора. Поспішай!

Зірвала Настя квітку, подякувала і пішла до підземних воріт. Доторкнулася до замка розрив-травою – двері й відчинилися. Увійшла вона всередину, коли це бачить – підземна річка тече. Хотіла Насточка по вербовій кладочці на інший бік перейти, а кладочка

обернулася човником. Стала Настя у човник – і понесла її течія прямо у володіння Барбагора.

Побачив Барбагор Настю і зрадів:

– Будеш мені за дружину і народиш купу дітлахів, щоб вони підкорялися лише мені. І весь світ – лише мені!

– Добре, стану я твоєю дружиною, та дозволь спочатку із земляками попрощатися, земною водицею напоїти їх востаннє, – пішла на хитрість Настя.

– Що ж, напувай, та швидше...

Напоїла Настя юнаків – сили до них і повернулися, та кайдани все ж ніяк не розірвати людською силою. Згадала Настя про розрив-траву, доторкнулася до кайданів – ті й розсипались.

Розгнівався Барбагор на Настю, хотів усіх знищити. Та кинулись юнаки у бій із володарем підземелля. Бились, бились, а здолати не можуть. Згадала тоді Настя про сон-траву, взяла і хлюпнула росою з квітки прямо Барбагору в очі, той і перетворився на каміння, яке люди потім стали називати вугіллям...

Повернулася до людей радість, святкують перемогу добра над злом, веснянки співають.

Почула спів Лада, розкрилися Небесні ворота, зійшла вона по калиновому мосту, принесла Деметрі весняні дарунки... А Вітруйко-вітерець приніс кожному його майбутню долю. Настя з Іванком одружилися, і Шум подарував їм у Купальську ніч вогняну квітку папороті на щастя.

А веснянки звучать і тепер – від Благовіщення аж до Зелених свят. Буває, що бабця Зима починає заздрити красуні Ладі і направляє лютувати Віхолу, чи хлопця-Сніговія снігу підкинути зі снігової хмари просить... Та все це даремно. Ніщо вже не зупинить прихід Весни.

Наталка ЛОГВИН

Білий лев

Був сонячний погожий зимовий день. Білий сніг усіма барвами виблискував на сонечку.

Мама поглянула у вікно і сказала:

– Діти, а давайте сьогодні поїдемо у зоопарк. Пригадуєте, я ж вам раніше обіцяла, чи не так?

– Так, так, – закричали радісно діти. – Ти у нас найкраща мама у світі! Ми так давно про це мріяли!

– То давайте мерщій збирайтеся, щоб ми могли там довше погуляти. Це не далеко. У селі Димер. Усього 15 км звідси.

Дітвора миттю зібралася, усі сіли в авто і поїхали до зоопарку під назвою «12 місяців».

Мама придбала квитки та їжу для тварин. Сміючись і весело підстрибуючи, діти зайшли на територію парку.

– Ого, тут так просторо, чисто, затишно!

Умить діти підійшли до вольєра, де досить кумедно, на коротких ніжках, бігав носоріг, час від часу риючи землю своїм великим масивним гострим рогом.

Далі в іншому вольєрі вони побачили якесь дивне живе створіння, яке хотіло заховатися під велику колоду.

– А хто це? – запитала Настя.

– Та це ж росوماха, – засміявся Сашко. – Нам про неї у школі розповідали.

– Ходімте швидше, – вигукнула Даринка. – Погляньте, скільки ще звірів у інших вольєрах!

Діти і далі із цікавістю розглядали і потрішки підкормлювали яблучками, соломою, кукурудзою полосатих зебр, маленьких лосенят, тонконогих симпатичних козуль, горбатих верблюдів, грайливих мавпочок,

хитру лисичку, сірого вовчика. Усі звірі були такі симпатичні, так кортіло діткам до них доторкнутися, погладити.

А біля одного вольєру діти помітили натовп людей, які щось розглядали.

– А що це вони так розглядають? – запитала Настя. – Я там нічого не бачу, – додала вона.

Сашко і Даринка й собі:

– І ми теж нічого не бачимо!

Тоді мама сказала їм:

– А погляньте уважно на ось той білий горбочок. Як ви думаєте, що це таке?

І тут діти побачили, як горбочок почав рухатися, встав на ноги і голосно рикнув.

– Ой, мамо, так це ж білий лев! Який він великий і красивий. А хіба такі бувають?

– Так, бувають. Вчені вважали, що їх вже немає в природі. А ось недавно їх знайшли на просторах Савани в Африці.

– А ми думали, що такі леви бувають тільки в кіно або в книжках, – загомоніли діти.

Лев непорушно стояв і, як справжній цар звірів, не звертав уваги на відвідувачів, бо добре знав про свою унікальність і величність. Його звали Людвіг.

Тут рипнула залізна брама і через спеціальне вікно доглядач зоопарку кинув величезний шмат м'яса. Людвіг повернувся, потрусив своєю густою гривовою, подивився навколо і голосно рикнув, ніби промовляючи: «Ану, не заважайте мені! Я зараз буду обідати!»

Він повільно підійшов до м'яса, одним рухом відірвав величезний шмат і миттю проковтнув його. За декілька хвилин він порвав на шматки решту м'яса, дуже швид-

ко з'їв, смачно облизався, позіхнув і знову ліг відпочивати.

Вражена побаченням, задоволена і щаслива дітвору поверталася додому.

Діти ще не знали, що через декілька днів вони прокинуться від страшних вибухів за вікном, що все горітиме і вибухатиме навколо, а в село зайдуть російські окупанти.

Сім'я декілька тижнів ховалася у темному підвалі, а навколо них і вдень, і вночі лунала канонада*, йшли важкі бої за визволення села.

Якось уранці вони прокинулися і були здивовані тишею на вулиці.

– Мамо, а чому не стріляють? Чому так тихо?

Мама виглянула з підвалу і побачила воїнів із жовто-блакитними стрічками на рукавах. Вони стояли недалеко і розмовляли між собою нашою рідною українською мовою.

– Та це ж наші солдати, – зі сльозами на очах прошепотіла мама.

Один із воїнів побачив маму і гукнув:

– Виходьте, не бійтеся. Ми всю вражу силу вибили з вашого села! Тепер тут буде спокій.

Дітки помаленьку почали виходити з темного підвалу, очі їм засліпило яскраве сонце.

Аж тут усі почули плач Даринки.

– Дівчинко, а чому ти плачеш? – запитали воїни.

– А мені шкода тих звірів, які були в зоопарку, он там, за селом. Там був гарний лев Людвіг...

– Ось воно що! – сказав один з воїнів. – То ви можете ним пишатися. Це ж він вигнав із зоопарку окупантів, які з переляку покидали свої автомати і тікали, не знаючи куди, а ми їх зустрічали кулеметним вогнем. Не плач, маленька. Твій Людвіг живий. Він нікуди не відходить від свого вольєру. Зараз він у безпеці. Проте діткам до нього ще не можна підходити. Потрібен час для облаштування території зоопарку.

Минув рік. Діти знову попросили маму поїхати до зоопарку. Яким же було їхнє щастя, коли вони побачили Людвіга!

Білий лев стояв гордий, величний, як символ перемоги над ворогом у чорній війні.

**Канонада – часте стріляння з багатьох гармат.*

Дмитро ПАВЛИЧКО

Мати

Перше слово – Мати,

Друге – Україна.

Так учився розмовляти

Я, мала дитина.

Кожне слово пахне,

Мов листочок м'яти.

Та, мов квітка короваю,

Пахне слово Мати.

Кожне слово світить

Гранями рубіна,

Але сяє, наче сонце,

Слово Україна.

Леонід ПОЛТАВА

Єдність

Нероздільні земля і небо,

Нероздільна моя сім'я,

Нероздільна любов до тебе,

Дорога матусю моя;

Нероздільна людська родина,

Наша мова і наша кров,

І єдиній моїй Україні –

Нероздільна моя любов:

Ген від Сяну до річки Дону

Устає вона в сяйві дня,

Україна – моя ікона,

До якої молюсь щодня.

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди Журавлика

(Продовження з попереднього числа)

І журавлик повів Колька Колючку до ліфта. Змахнув крилами, підлетів трохи, натиснув дзьобом кнопку. Розсунулися двері ліфта.

– Заходьте, шановний Колючко!

Закокав їжачок лапками – почеберяв у кабінку. Залетів і журавлик. Натиснув дзьобом кнопку сьомого поверху. Плавню зачинилися двері. Поїхав ліфт нагору. Приїхав. Спинився. Розчинилися двері.

– Виходьте, шановний Колючко!

Знову закокав їжачок лапками. Вийшов.

Підлетів журавлик до дверей Галочкиної квартири. Натиснув дзьобом кнопку дзвоника. Задеренчав дзвінок у квартирі.

– Ну, бувай здоровий, Колько Колючка. Не хвилюйся, все буде гаразд. От побачиш! Це тобі не Алик Бараболя. Ну, бувай! – і журавлик, щоб його не бачили, сховався за ліфт.

– Спасибі тобі, журавлику, – тільки встиг вимовити їжачок, як двері квартири розчинилися і з'явилася молода гарна чорнява жінка, Галоччина мама.

– Хто тут? – здивувалася. – Нема нікого... Ой! А це Що? – побачила на підлозі Колька Колючку. – Ой! Їжачок! Галочко! Галочко!.. – загукала радісно. – До тебе гість прийшов!.. Зараз побачиш!

Що далі вигукувала вона, журавлик не чув, бо двері захлопнулися.

– Ну, порядок! Тепер Колько Колючка не пропаде, – задоволено мовив журавлик і подибуляв сходами вниз. Біля п'ятої квартири спинився.

«Ану глянемо лишень, що це за тип той Алик!»

Журавлик подзвонив і сховався за виступом стіни.

За дверима почулися кроки і хлоп'ячий голос, який весело наспівував:

Я з рогатки –

Але – гоп! –

Поціляю

Киці в лоб!

«О! Це якраз він! – задоволено подумав журавлик. – Ну стривай же!»

Двері розчинилися, і вистромилася лапвуха скуйовджена голова Алика Бараболі.

– Це тобі за Колька! – журавлик підстрибнув, розмахнувся і дзьобнув Алика прямо в ніс.

– Ввай! – скрикнув Алик і не встиг отямитися, як журавлик боляче ущипнув його за вухо:

– За Колька Колючку!

– Ввай-ввай! – знову скрикнув Алик, відсахнувся і захлопнув двері. І вже за дверима одчайдушно заверещав-зарепетував:

– Рятуйте! Міліція! Убивають! Банда розбійників напала! Рятуйте!

«Ото щоб знав, як ставитися до живої природи!» – і журавлик побіг сходами вниз.

РОЗДІЛ VII

Знову пошуки. Щиглик Пілі-Піть. Операція «Звільнення». Сон. Горобенція. Знову Мордан. «Ви ще у мене в ногах навалієтесь!»

Дош минув. Коли журавлик злетів на дах, Чик Чирикчинський вже був там.

Непомітно надійшов вечір, у вікнах спалахнули вогні, внизу на вулицях засвітилися ліхтарі.

– Ну, полетіли, – сказав Чик Чирикчинський. – Почнемо з верхніх поверхів, щоб не привертати увагу перехожих.

– Давай, – погодився журавлик.

(Далі буде)

Славетні українці

Данило Заболотний

З Ольгою Сенишин

Цей талановитий учений присвятив своє життя порятунку людства від епідемій таких смертельно небезпечних хвороб як чума, холера, дифтерія, висипний тиф тощо. Академік Заболотний зробив неоціненний внесок у розвиток українських і світових мікробіології та епідеміології: заснував Інститут мікробіології та епідеміології в Києві, першу у світі кафедру епідеміології в Одеському медичному університеті, а також був співзасновником Міжнародного товариства мікробіологів. Данило Заболотний – багатогранна особистість, що все своє життя і час присвятила науці. Його останніми словами були: *«Діти мої дорогі, любіть науку і правду»*.

Данило Кирилович Заболотний народився на Вінниччині 28 грудня 1866 року в українській селянській родині. Коли хлопчику було лише 10 років, не стало його батька. Невдовзі по тому мати опинилася прикутою до ліжка. Вона багато йому читала, навчала грамоти та прищеплювала любов до природи й навколишнього світу. Гімназію хлопець відвідував в Одесі, де проявилось його захоплення природничими науками. Спочатку Данило закінчує природниче відділення Новоросійського університету, а потім – медичний факультет Київського університету. Ще в студентські роки він із головою поринає у наукову роботу на кафедрі загальної патології та продовжує пошук протихолерної сироватки, яку випробовує на собі. І пізніше майже всі протиінфекційні сироватки Данило Заболотний випробовував на собі.

1894 року Заболотному, автору уже 10 наукових праць, було присвоєно звання лікаря. Він обирає практичну роботу лікаря-епідеміолога на рідному Поділлі, хоча робота на кафедрі була відкрита для нього. Через рік розпочинає педагогічну діяльність у своєму університеті, весь свій вільний час віддає науковій діяльності, але ніколи не покидає практики. У 1898 р. науковець отримав роботу в Інституті Пастера, що в Парижі. За свою діяльність він отримав орден Почесного легіону (найвища нагорода у Франції).

Данило Кирилович брав участь у багатьох експедиціях у місця спалахів інфекційних хвороб: побував в Одесі, Астраханській губернії, Кавказі, Забайкаллі, Індії, Туркестані, Монголії, Китаї, Персії, Маньчжурії, Шотландії, Марокко тощо. Він був

одним із кращих у світі знавців епідеміології чуми. Світове визнання йому принесли дослідження біологічних властивостей збудників різних захворювань у виникненні й розвитку епідемій. Він також розробляв вакцини й

сироватки, довів ефективність імунізації у боротьбі з інфекційними хворобами, можливість носіння її збудника здоровими людьми. Він опублікував за життя понад 200 наукових праць, у тому числі в найавторитетніших наукових журналах.

Д. К. Заболотний був президентом Академії наук УРСР, у тодішніх складних умовах згуртував колектив прогресивних учених та створив наукову школу, посприяв умовам для організації наукових досліджень в установах Академії. Заболотний переймався умовами навчання в українських школах, говорив про необхідність навчання там рідною мовою, зокрема обґрунтовував необхідність організації вищого навчального закладу у Вінниці.

Професор Заболотний був чудово обізнаний із літературою, знав декілька мов, захоплювався музикою, театром, живописом. Особливо любив творчість Шевченка, сам писав вірші, які високо цінувала Леся Українка. Упродовж усього життя вів щоденник «По світах і людях», де було передано його художньо вишукане бачення світу, але який було знищено в 1937 році «за буржуазно-націоналістичні погляди».

Заболотний помер 15 грудня 1929 року на 62-му році життя і похований у рідному селі. Світлій пам'яті велета української науки присвячено окремі наукові збірники, статті в періодиці, 2 кінофільми, художні твори. Йому встановлено пам'ятні дошки і барельєфи, його ім'я носять вулиці та Інститут мікробіології та епідеміології. Із 1968 року Національна академія наук України присуджує премії імені академіка Заболотного за видатні досягнення в галузі мікробіології, вірусології, епідеміології та зоології, якої автор може удостоїтися лише раз у житті.

Тематична картка «Березень – місяць Тараса Шевченка»

1. Прочитайте уважно вірш та впишіть пропущені слова.

Зацвіла в долині
Червона ○○○○○○ ,
Ніби засміялась
○○○○○○○○- дитина.
Любо, любо стало,
○○○○○○○○ зраділа
І защебетала.
Почула дівчина
І в білій свитині
З біленької ○○○○
Вийшла погуляти...

Довідка: к, д, п, х.

2. Вкажіть автора вищеподаного вірша:

○○○○○○ ○○○○○○○○○

Довідка: Т, Ш.

3. Про яку пору року йде мова у вірші? Обведіть правильний варіант.

- а) весна;
- б) осінь;
- в) літо.

4. Які почуття викликає зміст поданого вірша?

- а) позитивні;
- б) негативні.

5. Скільки у вірші іменників?

- а) 7 іменників;
- б) 8 іменників.

6. Якого роду усі іменники з вірша?

- а) чоловічого;
- б) жіночого;
- в) середнього.

7. Допишіть відповідні іменники із вірша:

зацвіла _____
засміялась _____
зраділа _____
защебетала _____
почула _____

8. Викресліть зайве слово із кожного рядка:

* дівчина, дитина, пташечка, вийшла, калина;

* червона, білій, біленької, долині.

9. Конкурс «Я знаю!». Виграє той, хто швидше всіх правильно виконає усі завдання. Успіхів!

* Великий поет українського народу – це... (вказіть ім'я та прізвище);

* Цей поет народився... (вказіть число, місяць, рік).

* Перша збірка його віршів називалася...

* Відомі вам вірші поета... (назвіть 3-4);

* Помер... (вказіть число, місяць, рік);

* Похований у місті...

Автопортрет

10. Вивчіть і продекламуйте уривок з вірша Тараса Шевченка «Сон»:

На панщині пшеницю жала;
Втомилася; не спочивать
Пішла в снопи, – пошкандибала
Івана сина годувать.
Воно сповитеє кричало
У холодочку за снопом;
Розповила, нагодувала,
Попестила; і ніби сном,
Над сином сидя, задрімала...

Рубрику підготувала
Анка Майданюк Штюбіану

(Початок на 4 сторінці)

Птаха обернулась, щоб зрозуміти, звідки той шар вогню взявся, і побачила цілу армію розлучених драконів.

– Навіщо ви прийшли, дракони? Ви вірите вашій правительці? Давайте спокійно поговоримо в головній залі! – вигукнула Єлизавета.

– Спершу ти вбила Завойовувича, а тепер хочеш миру?! Якщо зачепиш нас хоч кігтиком, ми тебе знищимо! – вигукували дракони.

Єлизавета помітила синю тінь птаха, який увійшов в одного з драконів і заспокоїв присутніх чарівними та ледь помітними хвилями. Всі полетіли за Єлизаветою в тронну залу. Під дією чарівного заспокійливого, дракони мовчки стали слухати королеву.

– Дракони! Я знаю, Ланамі сказала, що я вбила Завойовувича! Але нащо мені це? Ми з ним друзі! А чи не подумали ви, що вона може брехати? Коли я востаннє була на вашій території, Ланамі сказала наступне: «Я кину Завойовувича в темницю і скажу, що ти його вбила! Так я зможу керувати обидвома видами!» Щоб я змогла довести це, давайте обшукаємо ваші темниці! – запропонувала королева пташок.

Дракони задумливо дивилися на неї. Нарешті вони відповіли:

– Гаразд. Полетіли, р-р-rrrr!

ПРИМІТКИ:

*Інопра – неправдива інформація; фейк.

** Табілуно – білий та гладенький, як аркуш паперу, твердий камінь.

(Далі буде)

? Відгадай ?

Визирнули квіти із землі чарівні:
Білі, жовті, сині й голубенькі дивні.
Снігу не бояться, рясно землю вкрили,
Квіточки маленькі, листячка тоненькі.
(Крокуси)

Три брати ідуть по світу –
Від зими назустріч літу.
Перший пройде – тане лід,
Другий пройде – всюди квіт,
Третій пройде – укрива
Землю шовкова трава!
Нерозлучні три брати.
Не стрічався з ними ти?
(Березень, Квітень, Травень)

Привітанням журавля
Я пробуджую поля,
Наповняю ручаї
Та завітчую гаї.
Кожен з вас мене впізна.
Відгадали? Я – ...
(Листопад)

На квітник погляньте, діти,
Там козак стоїть між квітів.
Весь червоний – гордий пан.
Не козак це, а...
(Наріччя)

Вивчаємо англійську

З Іриною Савіною

1. Прочитай та розмалюй за вказівкою.

Color the right flowers.	Color the left butterfly.
Color the left bee.	Color the right bird.
Color the right roses.	Color the left ladybug.

3. Прочитай вірш про маму. Спробуй вивчити його на пам'ять та розказати вдома своїй матері.

Mother's Day Song

(Sing to the tune of "You are my sunshine")

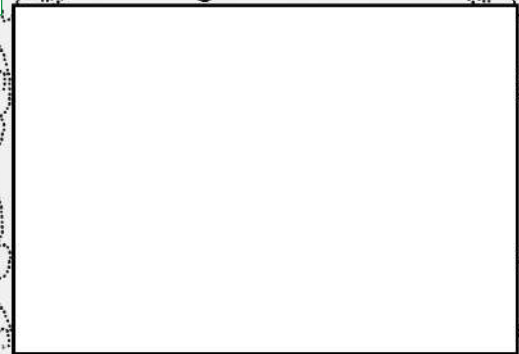
I love my mummy,
My dearest mummy,
You make me happy,
When I am sad.

I want to tell you,
I really love you.
When I am with you,
I am so glad!

4. Намалюй та опиши свою маму.

My Mother

by _____
This is my mom

- My mom is _____
- She's good at _____
- I love her because _____

2. Подивись на слова та впиши правильну голосну літеру замість пропусків.

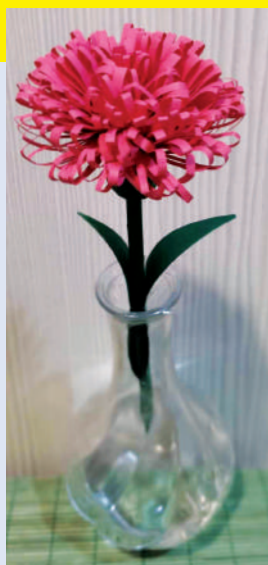
t _ l _ ps	ch _ ck
l _ dyb _ g	r _ bb _ t
r _ _ nb _ w	b _ tt _ rfly
fl _ w _ rs	r _ b _ n

Зроби своїми руками

Квітка

З Людмилою Дорош

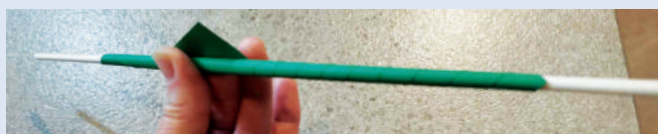
Сьогодні ми навчимо вас робити гарну квітку з паперу, яку ви можете подарувати дорогій для вас людині з будь-якої нагоди!

Матеріали: кольоровий папір (для листя та квітки), ножиці, лінійка й олівець, двосторонній скотч шириною 1 см, тонка дерев'яна паличка (шпатель), клей-олівець.

1. Почніть із підготовки квітки. Для цього виріжте з кольорового паперу 2 заготовки розміром 9х22 см. Кожну заготовку загніть навпіл по довжині (зробіть це таким чином, щоб лінія загибу була внизу). І з допомогою лінійки відмірте і проведіть лінію, відступивши від верху 1 см, як це показано на малюнку.

2. Тепер приготуйте стебло для квітки. Для цього виріжте із зеленого паперу прямокутник розміром 9х22 см. Покладіть заготовку перед собою, покладіть на нижній лівий кут прямокутника дерев'яну шпатель і, загнувши кутик паперу, починайте накручувати на неї папір. Дійшовши майже до кінця, намажте клеєм незакручений кінчик і приклейте його. Притримуючи заготовку в кулаці, обережно вийміть дерев'яну шпатель.

3. Із раніше підготовлених 2 заготовок

квітки робимо пелюстки. Для цього, справа наліво, починайте різати папір від загнутого угору, до накресленої олівцем лінії. Чим тоншими ви зробите розрізи, тим тоншими будуть пелюстки вашої майбутньої квітки, а сама квітка вийде пишнішою. Закінчивши розрізати, розігніть папір і наклейте на заготовку двосторонній скотч (на зроблену олівцем смужку). Зробіть те саме з другою заготовкою.

4. Зніміть папір зі скотчу і склейте заготовку квітки навпіл, піднімаючи та наліплюючи нижній край до скотчу. Після чого наклейте зверху ще один шар скотчу.

5. Зніміть захисний папір зі скотчу і починайте обкручувати довкола стебла, обережно притискаючи пальцями. Зробіть так само із другою заготовкою, накривши її на першу.

6. Зробіть 2 заготовки листків розміром 1.5х10 см. Підрівняйте ножицями верхівки та основу. Наклейте внизу двосторонній скотч, а потім приклейте до стебла. За бажанням, зробіть чашечку квітки із зеленої смужки паперу (1.5х6 см). Приклейте на неї двосторонній скотч, надайте форму чашолистам, зніміть захисний папір зі скотчу та наклейте на основу квітки. *Квітка готова!*

Проліски

Вальс

Слова й музика: Віра Поляченко

Am Dm E Am Dm Am

Куплет:

7 E Am Am Dm E Am

О-па - да - ють ще сні-жин-ки та ля-га- ють по зем - лі, а - ле

13 Dm Am E Am Dm E Am

вже сто-ять сте-жин-ки, мов свят-ко-ві, в уб-ран-ні. Мов свят-ко- ві, вуб- ран- ні.

Опадають ще сніжинки
Та лягають по землі,
Але вже стоять стежинки,
Мов святкові, в убранні.
Мов святкові, в убранні.

Білі проліски – квіточки,
Око радують вони
І до сонечка листочки
Простягають догори.
Простягають догори.

Перші промені лягають
На маленькі пелюстки,
Бо вони, звичайно, знають,
Це – є вісники весни.
Це – є вісники весни.

Ми зберемо їх в долоні,
Щоб у вазі на столі
Свої усмішки чудові
Дарували нам вони.
Дарували нам вони.

На Федота Вітроноса

Сторінка народознавства з Ольгою Сенишин

15 березня за православною традицією вшановують пам'ять святого мученика, єпископа Феодота Киринейського, якого в народі називають Вітроносом або Вітрогоном. Такі назви він отримав через часті вітри і урагани, які нерідко мають місце в цей період. Наші предки вважали, що вітер у цей день нещасливий, він несе застуди і хвороби. Тому без зайвої потреби 15 березня намагалися на вулицю не виходити, щоб вітер «не надув застуду». Побоювалися, що можна захворіти і потім довго лікуватися. Але якщо вже й доводилося вийти, то щоб хвороби не підчепити, спочатку треба було перехрестити вітер, який дме, і прочитати молитву «Отче наш». Можна було також

зцілювати за допомогою тих же сильних вітрів. Потрібно взяти якусь річ хворого, винести її на вулицю, а потім ходити і говорити такі слова: *«Вітри буйні, вітри весняні, прийдіть і всі недуги заберіть. Щоб ні руки, ні ноги не боліли, щоб тіло було міцне і сильне. Жодна недуга його не зачепить, не торкнеться. У воді хвороба потоне і більше не вирине»*.

У цей день, згідно з переказами, закипають підземні джерела і виливаються на землю, що сприяє швидкому таненню снігу. Вважалося, що після Федота Вітроноса починається справжнє потепління і приходить весна. Але якщо зима затрималася, то існував спеціальний ритуал для того, щоб її вигнати. Господар будинку виходив на середину двору, знімав із себе шапку, струшував туди сніг та промовляв наступне: *«Зимонько, тебе в шапку заберу і більше не відпущу. Тому йди звідси мерщій і забирай своїх друзів – вітри буйні, морози жорсткі, товсті бурюльки. Даю тобі термін, а собі візьму твій сніжок. У воду його перетворю і тепло отворю»*.

Для селян 15 березня – це початок роботи в саду та на городі. Вистачало роботи і в хаті, і на подвір'ї. Обов'язки розподілялися відповідно до традиційних понять про устрій життя. Так, представники сильної статі на початку весни готували сільсько-господарський інвентар, який дуже скоро вже стане в нагоді. Також чоловікам велося струшувати сніг із дахів і садових дерев, зміцнювати молоді дерева,

видаляти хворі і зламані пагони. Якщо погода дозволяла, проводилися перші засіви в полі. Сини орали землю, а батько сіяв цибулю, баклажани і селеру. Вважається, що це найбільш сприятливий день для їх посадки, і вийде зібрати хороший урожай. Чоловіки також заготовляли дрова, оскільки топити піч потрібно було ще довго.

Жінки в цей день теж не лінувалися. Вони висаджували овочі – висівали на розсад

жували овочі – висівали на розсад насіння помідорів, перцю, ранньої білокачанної капусти, щоб урожай був багатим. Дівчата і незаміжні жінки ще займалися рукоділлям і допомагали по господарству. Велоса до того ж жіноцтву ходити до березових гаїв збирати берест. Із нього робили взуття, скриньки,

шкатулки, кошики для збору ягід та інше. Такий посуд володіє надзвичайними властивостями: не пропускає вологу, зберігає температуру (навіть у спекотний літній день квас і молоко, налиті в нього, залишаються холодними). У берестяному посуді зберігали мед, засолювали гриби, квасили капусту. Якщо збір бересту був жіночим заняттям, то посуд із нього виготовляли вже чоловіки.

Згідно з прикметами, на Федота не можна торгуватися і брати в борг речі і гроші. Під заборонаю покупка одягу і латання шарпеток – так можна зашити своє щастя. Не можна палити свічки – це принесе в будинок розруху та убогість. Зате необхідно варити кашу на меду, а також обов'язково потрібно придбати квітучу герань. Медова каша дозволить зберегти людині весь рік здоров'я, вбереже від захворювань. А квітуча герань позитивно вплине на мікроклімат у будинку. Вважали, що ця квітка допомагає задобрити домовика. Важливим вважається і сам процес її покупки. Якщо продавець намагається дати здачі, її не потрібно брати. Придбану рослину необхідно поставити на вікно, яке виходить на східну сторону. Саме там, за повір'ями, найчастіше з'являється домовик, який дуже любить запах герані. У результаті появи в будинку герані в родині має настати повне умиротворення і спокій. І не важливо, чи це станеться за допомогою охоронця дому, чи, може, це вплив красивої квітки на ваш настрій і душевний стан. Спробуємо?

Виставка дитячих робіт «Війна очима дітей»

